

ПРИКАЗ

УДК 316.812.1:613.81(049.3)

Јелена Петровић

*Факултет за специјалну еду-
кацију и рехабилитацију*

**Приказ књиге: Алко-
холизам у породици и
породица у алкохоли-
зму ауторке Слађане
М. Драгишић Лабаш**

Књига „Алкохолизам у породици и породица у алкохолизму“ аутора Слађане М. Драгишић Лабаш, ванредног професора Филозофског факултета у Београду на Одељењу за социологију, објављена је у Београду 2012. године, а издавач је Институт за социолошка истраживања Филозофског факултета у Београду. Књига представља делимично измењену и допуњену верзију докторске тезе коју је ауторка одбранила у марту 2009. на Филозофском факултету у Београду. Кроз рад са зависницима од алкохола, а примењујући системску групну породичну терапију, ауторка је започела са истраживањем ефеката ове терапије у лечењу породица са алкохоличарским релацијама. Ова књига има 255 страна и настала је као резултат бављења и истраживања про-

блема алкохолизма. Истражују се процеси промена у функционисању (структури и организацији) алкохоличарског брака и породице настали након спроведеног истраживања о утицају једногодишњег третмана алкохоличара системском групном породичном терапијом.

Структуру књиге чини десет поглавља која су логички распоређена у шест делова. Тако су прва четири дела посвећена објашњењу појма алкохолизма, настанка и развоја, као и опису породица са алкохоличарским релацијама и дате су основне информације о породичној терапији. Пети и шести део књиге чине целину која је посвећена истраживању које је ауторка спровела, као и анализи и интерпретацији података истог.

У првом делу књиге под називом *Алкохолизам-настанак и развој* изложене су дефиниције алкохолизма, епидемиологија, теорије о узроцима алкохолизма, као и системско гледиште о настанку алкохолизма. Алкохолизам је дефинисан са различитих аспеката и дато је више типологија различитих аутора. Следеће поглавље овог дела књиге садржи податке о учеста-

лости и раширености алкохолизма код нас и у свету. Наведени су и неки од разлога зашто се алкохол конзумира, као и закључак да су обичаји пијења у различитим друштвима довели до тога да се алкохолизам укорењени у друштво. Поглавље о теоријама настанка алкохолизма детаљно говори о факторима који доприносе настанку алкохолизма и наглашава да су осим генетских фактора, битне и црте личности, али и социјално окружење алкохоличара. Тако да у овом поглављу ауторка објашњава алкохолизам уважавајући све његове аспекте.

Други део књиге под насловом *Породица и друштво (значај промена за породичну теорију и терапију)* садржи једно поглавље које се односи на схватање односа друштва и породице. Ово поглавље детаљно описује како промене у друштвеној структури и односима утичу директно и индиректно на релације у породици, на поделу улога и функције. Наглашава се да су за рад са породицом са алкохоличарским релацијама битне одређене карактеристике као што су: да ли је породица сеоска или градска, са нижим или вишим образовањем, који је социјални статус породице, које вредности негује јер све ово утиче на исходе породичне терапије.

Алкохолизам-болест породичних и брачних релација је

назив трећег дела књиге у ком је ауторка настојала да обухвати све глобалне последице алкохолизма (физичке, психичке, породичне, професионалне и друштвене). Ауторка наводи примере различитих истраживања како би што ближе читаоцима представила последице и на јасан, систематичан и детаљан начин описује исте.

Четврти део књиге, *Породица са алкохоличарским релацијама и породична терапија у лечењу алкохолизма*, садржи три поглавља где су детаљно описана структура алкохоличарске породице и типови дисфункционалних породица тј. васпитних стилова који утичу на појаву и одржавање алкохолизма у породици. Такође, лепо су описани односи унутар алкохоличарске породице као и однос исте са социјалним окружењем и промене које се дешавају, а последица су прилагођавања алкохолизму. Осим тога, овај део књиге посвећен је и објашњењу породичне терапије.

Последња два дела књиге посвећена су истраживању које је ауторка спровела, а које је резултат њеног дугогодишњег искуства у раду са зависницима од алкохола. Пети део књиге под називом *Емпиријско истраживање* садржи једно поглавље и посвећен је приказу дизајна истраживања, односно ауторка у овом делу износи циљеве свог истраживања, постављене хи-

потезе, узорак који је чинио њено истраживање, затим инструменте и упитнике које је користила и на крају на који је начин статистички обрадила податке. И последњи, шести део књиге, *Анализа и интерпретација резултата истраживања* садржи детаљан и исцрпан опис резултата које је добила након спроведеног истраживања. Она је у овом делу најпре описала узорак тј. навела основне социодемографске и социоекономске карактеристике испитаника и утицај истих на резултате лечења. А резултати истраживања који су приказани односе се на степен стеченог знања о алкохолизму кроз едукацију у току лечења алкохолизма, препознавање типа алкохоличара коме испитаници припадају, као и последица алкохолизма, затим препознавање симптома алкохолизма и сл.

Такође, оно што је било у фокусу интересовања ауторке јесу промене у функционисању и структури алкохоличарске породице, а које су настале као резултат једногодишње терапије алкохоличарске породице. Породице су у току терапије прошле кроз три фазе (припремно-оријентациона, интензивна и фаза продуженог лечења), те је ауторка анализирала промене у комуникацији, односима, хијерархији, систему вредности, заједничким

активностима као што су провођење слободног времена, васпитавање деце, доношење одлука и сл. Дошло се до закључка да постоји статистички значајна разлика између прве и треће фазе. И оно што је интересантно, ауторка је могла да пореди ефекте једногодишњег третмана са групом испитаника који су самовољно напустили лечење након два месеца, а које је такође анализирала.

Алкохолизам у породици и породица у алкохолизму је назив који у потпуности одговара садржају књиге с обзиром на то да се ауторка бави системском групном породичном терапијом и да је један од њених циљева био да прикаже какве ефекте ова терапија има на породице са алкохоличарским релацијама, али и да прикаже на који начин породица и њени чланови доприносе најпре појави алкохолизма, а затим и његовом даљем развијању и одржавању.

Оно што је значајно, ауторка указује да на настаanak алкохолизма утичу различити фактори (биолошки, психолошки, социолошки) и да се не може издвојити једна група фактора која утиче на настанак алкохолизма већ се обично ради о коморбидитету фактора са различитих аспеката.

Резултати истраживања су приказани врло детаљно и систематично тако да се јасно могу видети ефекти породичне терапије и разлике и промене које су се догодиле од почетка до краја терапије.

У првом делу књиге ауторка наводи типологије, између осталог наводи и Јелинекову типологију која се касније користи и у оквиру истраживања (испитаници треба да препознају ком типу алкохоличара припадају на основу ове типологије), што по нашем мишљењу није довољно јасно објашњено.

Целине у књизи су логички организоване тако да читалац најпре сазнаје основне ствари о проблематици која је представљена, и то је нека врста увода за други део књиге у коме је приказано истраживање које је ауторка књиге спровела и који нам помаже да разумемо други део књиге. Ова књига намењена је свима које интересује или који се баве проблематиком друштвених девијација, а конкретно алкохолизма, и може бити корисна за стицање знања о овом проблему, а истраживање које је приказано занимљиво је и указује на значај породичне терапије.

